



Het Bois de Harre

MANHAY

LENGTE: 15 km

VERTREKpunt: Aan de kerk van Harre, deelgemeente van Manhay in de provincie Luxemburg. Er zijn een paar kleine parkeerplaatsen voor de kerkdeur aan het monument ter nagedachtenis van slachtoffers in de eerste wereldoorlog.

AANDACHTSPUNTEN: Dit is een echte Ardense wandeling met in de eerste helft hoofdzakelijk dalen en in de tweede helft hoofdzakelijk stijgen. De wandeling bevat geen steile beklimmingen of afdalingen maar je moet in totaal toch ongeveer 450 meter hoogteverschil overwinnen.

De wandeling loopt hoofdzakelijk door grote wouden en de tocht volgt nogal wat kleine bospaadjes die soms moeilijk vindbaar of begroeid zijn. Bij nat weer dien je stevige waterbestendige kledij te dragen om niet helemaal doorweekt te geraken. De officiële topografische kaarten door de bossen Bois de Harre en Bois Mossaire zijn merkwaardig onnauwkeurig. Je zal dan ook de beschrijving aandachtig moeten volgen. Bovendien mag je in het Bois de Harre absoluut niet afwijken van de publieke paden. Hier staan straffen op van €250.

Een keer loopt het wandelpad door een beekje en een andere keer moet je de Ruisseau l'Ai Loiseau oversteken zonder brug, bij zeer hoge waterstanden kan dat een kleine uitdaging zijn.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI (1:25.000): 55/1-2 en 55/3-4



De Antwerpse familie Wilms behoort tot één van de rijkste families van België die vooral actief is in de sectoren van het vastgoed en van casino's. Alfred Wilms is eigenaar van een kasteel met een domein van 500 hectare groot in Harre, een deelgemeente van Manhay in de provincie Luxemburg. Door het Bois de Harre lopen vele wegen, de meeste wegen zijn privé maar enkele paden zijn publiek. Sommige wegen door het domein zijn zelfs meer dan 800 jaar oud! De kasteelheer

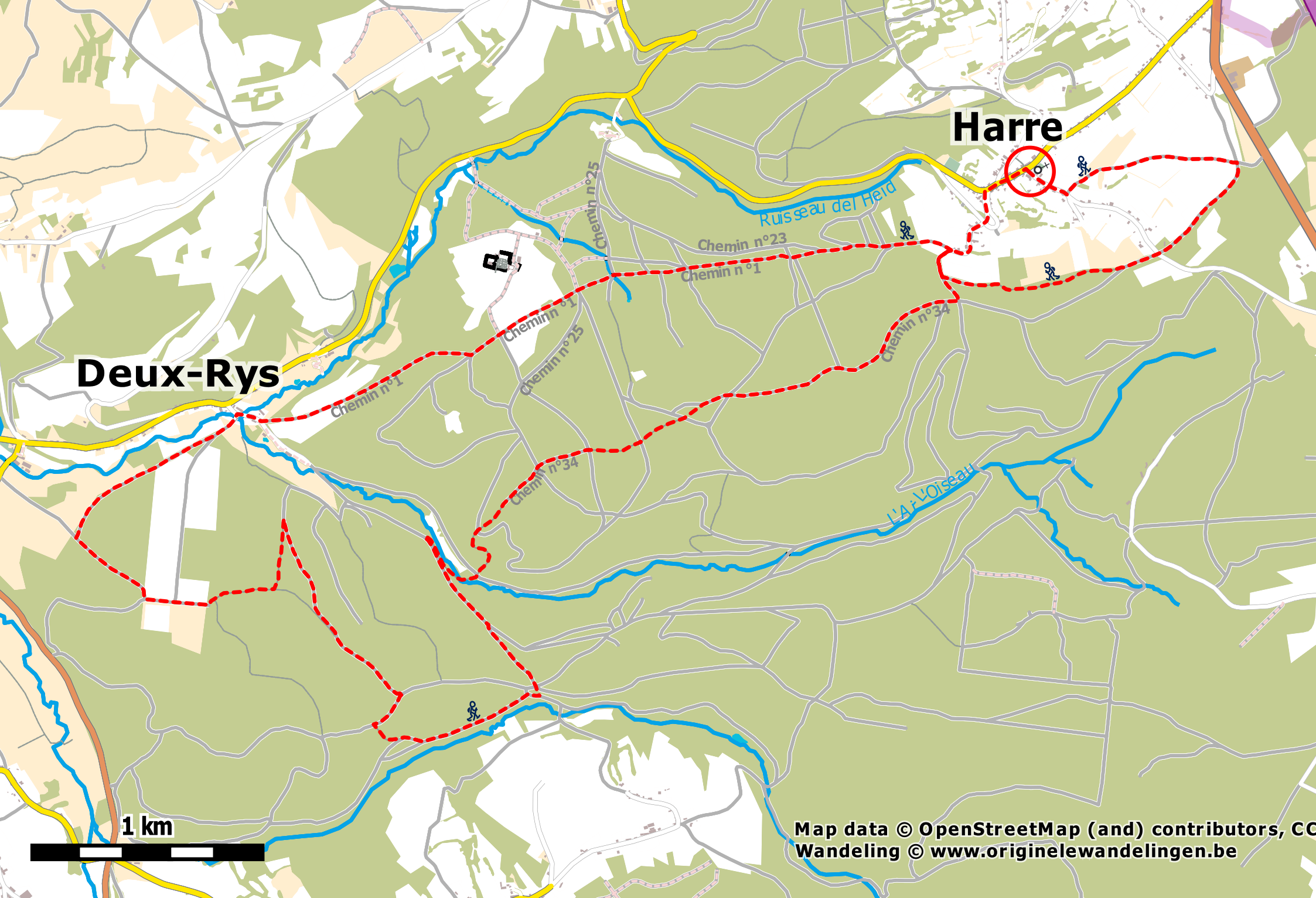
contesteert echter het publieke karakter van de paden en probeert al tientallen jaren om deze wegen te laten afschaffen door de gemeente. Hij wil namelijk het vele groot wild, waaronder een enorme hertenfamilie, 'rust geven'. De chef-garde jaagt iedereen weg uit het bos en sluit de wegen af. Er wordt een actiecomité opgericht ter verdediging van de paden in het Bois de Harre maar de website van het comité wordt op mysterieuze wijze gehackt. Het dossier van de wegen in het Bois de Harre wordt een symbooldossier in Wallonië: kan een gedeelte van de openbare ruimte zomaar opgekocht worden door een individu met veel geld? In 2011 kan Wilms uiteindelijk de toen zittende burgemeester overtuigen om de wegen af te schaffen. Wilms zou in ruim €600.000 schenken aan de gemeente. Voor een kleine gemeente als Manhay is dit een aanzienlijke som waarmee verfraaiingen konden gefinancierd worden en waarmee lokale verenigingen een duwtje in de rug kon gegeven worden. Zowel de provincie als de Waalse regering fluiten de gemeente echter terug maar de Raad van State oordeelt in 2014 dat deze organen hun huiswerk niet goed gedaan hebben. In 2017 brengt Wilms de zaak voor het Vrederecht van La Roche-en-Ardenne. Dit gerecht erkent inderdaad dat de publieke paden, zoals ze op de Atlas der Buurtwegen uit 1841 voorkomen, niet meer bestaan en geeft Wilms dus gelijk. De burgemeester van Manhay beklint in 2018 op het einde van zijn legislatuur nog rap-rap en in alle stilte de overeenkomst met de kasteelheer maar enkele weken later schroeft de nieuw verkozen burgemeester de 'illegale beslissing' en erkent opnieuw het publieke karakter van de wegen in het bos. Wilms brengt in 2019 het dossier voor het vrederecht van Marche-en-Famenne dat eind 2021 Wilms ongelijk geeft. Wel legt het vrederecht de gemeente de plicht op om ervoor te zorgen dat wandelaars zich niet buiten de erkende publieke paden begeven. De gemeente wordt zelfs een boete opgelegd voor elke overtreding. In 2022 haast de gemeente zich om de publieke wegen te bewegwijzeren.

Sommigen ontzien geld noch moeite om onze verworven vrijheden te beperken. Wij vinden het belangrijk om publieke paden te verdedigen en moedigen wandelaars aan om zich niet te laten intimideren. De wandeling die wij hier voorstellen laat je de mooiste wegen door het Bois de Harre verkennen. Maar haast je, want intussen gaat de kasteelheer weer in beroep en gaat de juridische saga verder.

BESCHRIJVING

Door de velden rond Harre

Met de rug naar de kerkdeur vertrek je naar links, een stijgend asfaltwegje. Op het hoogste punt verlaat je de asfaltweg en je slaat linksaf in een kiezelweg. De kiezelweg stijgt door de velden. Als je achterom kijkt, zie je de kerktoren van Harre mooi liggen met erachter Ardense heuvels zover je maar kan zien. Na 800 meter kom je bij de bosrand, hier sla je rechtsaf in een volgende kiezelweg. Deze weg loopt langs de bosrand net buiten het bos, wij wandelen hier altijd op de grasstrook links naast de weg. Voorbij een huis in verval kruis je een asfaltweg en je volgt een aardeweg langs de bosrand met rechts een rij grote naaldbomen naast de weg. Tussen de laatste naaldboom en een putdeksel van de watermaatschappij vertrekt een piepklein spoor, dat moet je nemen. Je wandelt tussen een jonge



Deux-Rys

Harre

Ruisseau del Heid

L'A Loiseau

Chemin n°1

Chemin n°1

Chemin n°25

Chemin n°23

Chemin n°1

Chemin n°34

Chemin n°34

1 km

Map data © OpenStreetMap (and) contributors, CC
Wandeling © www.originelewandelingen.be

sparrenaanplant links en een grasveld rechts. Dit spoor heeft wel een beetje de allures van een bergpad. En wat een landschap voor je! Het paadje komt naast de hoge afsluiting van een plantage te lopen. Links een houten zitbank op de berm. Je volgt het paadje langs de bosrand en je wandelt voorbij een leuk bankje met een natuursteen als zitting. Voorbij de plantage volg je het pad verder, rechts heb je een mooi zicht op Harre. Het pad eindigt op een kiezelweg, volg deze kiezelweg naar rechts. Uit de natuurstenen verharding kan je afleiden dat dit een zeer oude weg moet zijn. De kiezelweg daalt. Bij de ingang van een paardenweide wordt de weg geasfalteerd maar je gaat het asfalt niet op: je slaat hier scherp linksaf in een kiezelweg omzoomd met haagbeuk. Je vindt hier ook een eerste informatiebord over het Bois de Harre. De weg die je nu helemaal gaat volgen is Chemin n°1 of de Chemin des Charbonniers. Je gaat nu dus 3,2 kilometer de blauwe wandeling volgen, bewegwijzerd door houten ronde palen met een witte en een blauwe verfstreep.

Door het Bois de Harre naar Deux-Rys

De kiezelweg verandert in een brede aardeweg die langs een kaalgeslagen heuvel loopt. Op een splitsing hou je links, de rechterweg is privé en je zal nog vele privéwegen tegenkomen op je pad. Ook op de volgende splitsing hou je links aan, de groen bewegwijzerde wandeling gaat hier naar rechts. De groen bewegwijzerde wandeling loopt een gans eind parallel met de blauwe maar je moet absoluut de blauwe volgen, die is veel mooier. Chemin n°1 volgt de kortste weg naar het Bois de Harre. Je wandelt het bos in, steekt onmiddellijk een privéweg over en je gaat rechtdoor over een zeer mooie bosweg door sparrenbos. Je neemt uiteraard geen van de privé zijwegen, je wandelpad gaat altijd rechtdoor. Op het einde wordt het pad wilder, het loopt door varens en door een beekbedding. Het pad eindigt bij een kruispunt op een brede bosweg, je gaat hier rechtdoor. Ook op het volgend kruispunt ga je rechtdoor: je steekt een privéweg over en je volgt de weg door een zone met berken in het bos. Je wandelt verder langs de rand van de kasteeltuin. Verderop loopt Chemin n°1 tussen de kasteeltuin en een uitgestrekt grasveld. Bij het einde van het grasveld steek je een privéweg over en je volgt rechtdoor de bosweg. Bij een brede zijweg met twee pilasters ga je ook rechtdoor en op de driesprong wat verder neem je de rechtse weg. Deze zeer oude weg daalt en eindigt op een asfaltwegje in de vallei van de beek Ruisseau de l'Ai Loiseau, je volgt dit asfaltwegje naar rechts en je wandelt het gehucht Deux-Rys in. Zeer snel kom je bij een picknickplek en de feestzaal 'Al turbine'. Hier sla je linksaf en je volgt de kiezelweg die over de beek loopt.

Door het Bois Mossaire

Je moet de kiezelweg niet lang volgen: wanneer de weg aan een klim begint verlaat je hem en je neemt een begroeide weg aan de rechterkant. Dit prachtig overschaduwd wandelpad loopt tussen bosjes en weiden. Voorbij een paardenstal versmalt het pad, het steekt een klein beekje over en begint te stijgen. Zo wandel je het prachtige Bois Mossaire in. Je komt op een kruispunt van mooie paden. Je moet op dit kruispunt linksaf slaan maar als je eerst tien meter naar rechts gaat krijg je een mooi uitzicht bij de bosrand. Op het kruispunt linksaf dus. Het pad stijgt door

een wildernis van kleine beukenboompjes. Net voor een weide maakt het pad een bocht naar rechts en eindigt op een bredere weg. Linksaf.

De begroeide weg loopt langs de weiderand. Bij het einde van de weide ga je op het kruispunt rechtdoor en je volgt de mooie weg die stijgt tussen weiden. Bij het einde van de weiden stijgt de weg verder, het bos in. In het bos laat je bijna onmiddellijk een zijweg rechts liggen en je volgt de hoofdweg verder. Je moet goed uitkijken naar een grasweg links, deze grasweg vind je aan het einde van de klim en hij daalt tussen naaldbos links en loofbos rechts. De grasweg daalt stevig, je moet hem volgen tot je ongeveer 50 meter lager bent. Op de plaats waar er ook rechts van de weg sparren groeien, dat is enkele meters voor een jagerszit, moet je de grasweg verlaten en moet je een scherp teruglopend paadje aan de rechterkant van de grasweg opgaan. Dit paadje is niet meer dan een spoor tussen sparren. Het paadje stijgt en loopt hogerop door een dichtbegroeide zone met varens. Als het regent (of geregend heeft!) wordt je tijdens deze passage gegarandeerd kletsnat. Voorbij de varens stijgt je verder over een schitterend bospad. Dit bospad eindigt weer op de hoofdwandelweg door het bos. Volg de weg naar links.

De weg loopt gezapig min of meer op gelijke hoogte door het bos. Verderop wordt hij halfverhard met kiezelstjes en hier moet je goed uitkijken. In een bocht naar links moet je de weg verlaten en een smal bospad aan de rechterkant opgaan. Enkele meters voor de plaats waar dit zijpad vertrekt vind je nog een oude wandelaanduider op een boom: een zwart getal '14' op gele achtergrond. Het schitterend bospad loopt door de dichte begroeiing in het woud. Na 200 meter kom je bij een open plek met enkele grote beuken links van het pad. Hier moet je linksaf slaan en een klein zijpaadje links nemen. Als het pad fel begint te stijgen en je links een beekvallei zit dan heb je het zijpaadje links gemist en moet je dus terug. Het zijpaadje loopt in de richting van de vallei van de Ruisseau de Hoursinne, door de bomen zie je in de verte misschien de klaarte van de weiden in de vallei. Net voor de steile valleihelling draait het pad naar links en daalt schitterend af in de valleiwand. Een stuk lager laat je een zijpad rechts liggen, je gaat rechtdoor en je daalt af tot op een bewegwijzerd wandelpad. Je volgt dit pad naar links. Dit pad loopt op gelijke hoogte hoog in de beboste valleiwand en brengt je een goede 300 meter verder op de plaats 'Intinchera'. Hier sla je rechtsaf, de mooie holle en dalende bosweg. Maar reeds na 75 passen moet je de bosweg verlaten en een heel klein zijpaadje links opgaan dat stijgt langs enkele kleine rotsjes. Het pad brengt je snel op een berijdbare bosweg. Deze steek je gewoon over en je gaat een volgend prachtig bospad op. Dit pad daalt zacht en brengt je na 300 meter op een volgende berijdbare bosweg. Je volgt deze berijdbare bosweg naar links.

Terug door het Bois de Harre

De bosweg daalt zacht. Na een halve kilometer maakt de berijdbare bosweg een flauwe bocht naar links en hier moet je de weg verlaten. Aan de rechterkant van de weg moet je een scherp teruglopend paadje opgaan dat vertrekt bij een informatiebord van het Bois de Harre. De volgende kilometers zal je Chemin n°34 volgen door het Bois de Harre, bewegwijzerd met palen met een bruine verfstreep. Het prachtige paadje daalt af naar de Ruisseau de l'Ai Loiseau. De naam van de beek

verwijst naar een vroegere boerderij een beetje verder langs de beek, de boerderij werd in 1944 door de Duitsers platgebrand en het geïsoleerde gehucht verdween voorgoed van de kaart. Je steekt de beek over. Aan de overkant van de beek volg je de oever enkele meters naar rechts en dan volg je het pad naar links door een sparrenbos. Bij het einde van het sparrenbos klimt het pad naar een private bosweg. Je volgt deze bosweg een paar passen naar links en net voor de plaats waar de weg over een beekje loopt sla je rechtsaf in een stijgende bosweg. Dit is alweer een schitterende bosweg. Hogerop loopt de weg over het beekje van daarnet en stijgt dan prachtig in de flank verder. De bosweg eindigt op een privéweg door het bos. Je steekt deze weg over en je gaat een hol bospaadje op dat vol stenen ligt en je klimt verder. Na het hol gedeelte wandel je verder langs een plek met berkenbomen en verder langs de rand van een sparrenbos. Kijk goed uit naar een splitsing. Hier laat je de groene bewegwijzering naar links gaan en jij slaat rechtsaf, verder met de bruine bewegwijzering. Het graspad loopt door een heldere boszone met veel berken en varens. Je steekt een open plek over en je stijgt verder door berkenbos. Je steekt een privéweg over en je gaat rechtdoor verder. Hetzelfde doe je ook bij de volgende drie privéwegen. Uiteindelijk kom je op een modderige bosweg die je naar rechts volgt. Je komt bij een uitgestrekte open plek. Hier grazen dikwijls herten. Je volgt de begroeide weg die tussen de open plek links en het bos rechts verder stijgt. Voorbij de open plek volg je de stijgende weg verder en je komt op een kruispunt bij een kleine open plek. Je gaat rechtdoor de kiezelweg op. De beklimming is nu achter de rug. Na meer dan een halve kilometer kom je op een groot kruispunt van boswegen, er staat hier opnieuw een informatiebord over de wandelwegen door het Bois de Harre. Links door de sparrenbomen zie je de kerk van Harre al staan. Je slaat dus linksaf. Bij de paardenweide die je al kent van eerder op de wandeling volg je nu de asfaltweg die afdaalt naar een plein met een bron. Van hier stijgt je over asfalt tot bij de kerk.

Arduina Vakantiewoning

8-9 pers.



www.vakantiehuisarduina.be

Vakantie in de Haute Ardenne

+32 (0) 474 688 174
+32 (0) 474 011 657



www.abracabane.be



4 pers.

àBRACabane
Tiny house